

Özel Yetenekli Olmak ve Özel Yetenekli Çocuğa Sahip Olmak: Özel Yetenekli Birey ve Ebeveyn Görüşleri¹

Being Talented and Having a Special Talented Child: Opinions of Special Talented Individuals and Parents

Gamze AVCI²

Mukaddes SAKALLI DEMİROK³

Öz

Bu araştırmanın amacı, özel yetenekli bireylerin ve özel yetenekli bireye sahip olan ebeveynlerin yaşadıkları güçlüklerle ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmanın çalışma grubu Türkiye’de İç Anadolu Bölgesinin Kuzeybatısında bulunan bir vilayette ikamet eden üç özel yetenekli birey tanısı almış ve altı özel yetenekli çocuğa sahip ebeveyn üzere toplam dokuz gönüllü katılımcıdan oluşmaktadır. Bu çalışmada veriler yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada özel yetenekli bireylerin, aile, iletişim, çevre, eğitim ortamlarında karşılaştıkları güçlükler, gelecek planları, ilgi duydukları alanlar, akranlarıyla sosyal ilişkileri ile ilgili değerlendirmeleri, özel yetenekli bireylerin ebeveynlerinin ise çocukları hakkında bilgiye erişmede, ilgi alanlarını desteklerken, iletişimde, tanı öncesi ve sonrasında yaşadıkları zorluklara, çocuklarının eğitimleriyle ilgili düşünceleri, sosyal becerileri kazandırırken izledikleri yollar ve yaşadıkları zorlukların azalmasına yönelik önerilere ilişkin görüşleri alınmıştır. Araştırmanın sonuçları, özel yetenekli bireylerin eğitim ortamlarında, çevredeki insanların tutumlarında ve iletişimde zorluklar yaşadıkları ebeveynlerin çocuklarının tanı öncesi ve sonrasında ve ilgi alanlarını desteklemede güçlüklerle karşılaştıkları saptanmıştır. Bu güçlüklerle yönelik özel yetenekli çocukların ebeveynleri özel yetenekli bireylere yönelik eğitim vermek, sevgi göstermek ve ilgilenmek gibi önerilerde bulunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Özel yetenekli, özel yetenekli birey, ebeveyn görüşleri

Abstract

The aim of this research is to determine the views of gifted individuals and parents with gifted individuals about the difficulties they experience. The study group of the research consists of nine volunteer participants, three gifted and six gifted parents, residing in a province located in the northwest of the Central Anatolian Region of Turkey. In this study, data were collected using semi-structured interview technique. In the study, the difficulties faced by the gifted individuals in their family, communication, environment, and educational environments, their future plans, areas of interest, their evaluations about their social relations with their peers, and the parents of the gifted individuals in accessing information about their children, supporting their interests, in communication, before and after diagnosis. Opinions were received about the difficulties they experienced, their thoughts on their children's education, the ways they gained social skills, and suggestions for reducing the difficulties they experienced. The results of the study revealed that the children of families where gifted individuals have difficulties in educational environments, attitudes of the people around them and in communication, face difficulties before and after diagnosis and in supporting their interests. For these difficulties, the parents of gifted children made suggestions such as providing education, showing love and care for gifted individuals.

Keywords: Gifted, gifted individual, parental views

¹Bu çalışma, Word Children Conference – II’de sözlü bildiri olarak sunulmuştur. (22.05.2021, Lefkoşa-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti).

²Arş. Gör. Yakın Doğu Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Lefkoşa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, gamze.avci@neu.edu.tr, orcid.org/0000-0001-6125-4256

³Doç. Dr. Yakın Doğu Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Lefkoşa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, mukaddes.sakalli@neu.edu.tr, orcid.org/0000-0002-4221-3050

GİRİŞ

Toplumu oluşturan kişilerin özellikleri birbirinden farklıdır ve bu kişiler çeşitli yeteneklere sahip bir şekilde toplumda yer almaktadırlar. Toplumlarda yer alan bireylerin yetenek olarak birbirinden farklı olduğu, çoğunluğunun normal yeteneğe sahip olduğu fakat belli bir grubun ise yetenek grubu olarak normalüstü ve normalin altında yeteneğe sahip olduğu bilinmektedir. Normalüstü yeteneklere sahip grupta yer alan özel yetenekli kişiler ise toplumun geneline bakıldığında bazı alanlarda üst düzey yetenekleri olan diğer insanların sahip olduğu yetenek düzeylerinden farklılık göstermektedirler (Gökdere ve Çepni, 2003; Ihlamur, 2017).

Özel yetenekli bireyler, yaratıcılık göstermede, fikir üretmede, sanat ve fiziksel yeteneklerde özel bir başarıya sahip kişiler olarak tanımlanmaktadır (Güçin & Oruç, 2015). Fakat Dünya’da her şeyin avantajı olduğu gibi dezavantajın da olduğu bilinmektedir. Özel yeteneklilik bir avantaj gibi görünse de bazı dezavantajlara sahiptir.

Özel yetenekli bireylerin etiketlenmesi hem çocuk hem de anne-babalar için zorluk ve sorunlar teşkil etmektedir. Özel yeteneklilik tipik gelişim gösteren kişilerden zihin becerileri açısından farklılık olarak düşünülmemelidir. Çünkü bireysel görülen farklılıklar kişilerde ayrı farklılıklar olarak ortaya çıkmaktadır (Sak, 2017).

Karakuş (2010) Türkiye’de özel yetenekli bireylerin eğitimine ilişkin yapılan araştırmalarda, özel yetenekli çocukların eğitimleri ile ilgilenen ve çeşitli sorun yaşayan ebeveynlerin eğitimlerine gereken önem verilmediğini ifade etmiştir. Normal gelişim gösteren çocukların gereksinimlerinde değişiklik gösteren özel yetenekli çocukların ebeveynleri, çocuklarına verilen eğitim ile ilgili destek vermeleri gerekmektedir. Bu sayede özel yetenekli bireylerin tanınması, gereksinimleri ve ilgi alanlarının geliştirmesi kapsamında önemli yere sahip ebeveynlerin eğitimi de değer kazanmaktadır.

Özel yetenekli çocukların yaratıcılıklarının gelişiminde aile, katkı sağlayan en önemli unsurdur. Çünkü özel yetenekli çocukların hayatlarında ilk öğretmenleri aileleridir (Sak, 2016). Öztapak 2018 özel yetenekli çocuklar ve özel yetenekli çocukların ebeveynleri arasındaki ilişkiler, araştırmalarda da önemli görülmüştür. Ayrıca özel yetenekli çocukların ebeveynleri arasındaki ilişkileri, çocuk ve ebeveyn etkilerinin araştırılması ve incelenmesinin gerekli olduğunu belirtmiştir.

Özel yetenekli çocukların ebeveynleri normal zekâya sahip çocukların ebeveynlerinden daha ayrıcalıklı olduğu ve bu ebeveynlerin hayatlarının daha basit olduğu düşüncesi yanlış bir inanıştır. Aslına bakıldığında özel yetenekli çocuğa sahip ebeveynler için hayat oldukça zordur. Özel yetenekli çocukların daha çok kaynağa gereksinimi vardır. Ebeveynler, özel yetenekli çocuklarının hayatlarını daha yakından izlemek zorundadır (Ataman, 2004). Özel yetenekli çocuğun gelişimi çoğunlukla hızlıdır. Hızlı ilerleyen çocukla ilgilenmek ebeveynler için bazen eğlenceli olabilirken çoğunlukla rahatsız edici etkenler oluşturabilir (Dağlıoğlu ve Alemdar, 2010). Özel yetenekli çocukların kapasitelerine yönelik hareket edilmesi, hayattan doyum alan mutlu ve sağlıklı kişiler olabilmeleri ebeveynlerinin davranışlarıyla ilişkilidir. Bu durum her çocukta olduğu gibi özel yetenekli çocukların yetiştirilmesinde de ebeveynlerin rolleri büyüktür (Toprak, 2018).

Özel yetenekli bireylerle ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında en çok özel yetenekli çocukların yaşadıkları güçlükler veya özel yetenekli çocukların ailelerin yaklaşımlarının incelendiği görülmektedir (Çalışkan, 2017). Bu yapılan çalışma hem özel yetenekli çocuklar hem de özel yetenekli çocuğa sahip ebeveynlerin yaşadıkları zorluklar/önerileri kapsadığı için diğer çalışmalardan farklı olduğu görülmüştür. Özel yetenekli çocuklar ve özel yetenekli çocukların ebeveynlerinin yaşadıkları zorluklara ilişkin görüşleriyle ilgili sınırlı sayıda araştırmaya rastlanılmıştır. Bundan dolayı bu araştırma, özel yetenekli çocuklar ve özel yetenekli çocukların ebeveynlerinin yaşadıkları zorluklara ve önerilere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi özel yetenekli çocukların ve özel yetenekli çocukların ebeveynlerinin yaşadıkları sorunlarının ortaya

konulması ve bu yaşanan sorulara çözümler üretilmesi açısından önemlidir. Bu araştırmanın genel amacı, özel yetenekli çocuklar ve özel yetenekli çocukların ebeveynlerinin yaşadıkları zorluklara ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır;

1. Özel yetenekli öğrencilerin ve ebeveynlerinin yaşadıkları zorluklara ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Özel yetenekli tanısı alan bireylere ve ebeveynlerine yönelik önerilere ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Özel yetenekli çocukların gelecek ile ilgili planlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Özel yetenekli çocukların ilgi duydukları alanlara ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Özel yetenekli çocukların akranlarıyla sosyal ilişkileri ile ilgili değerlendirmelere ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Ebeveynlerin özel yeteneğe sahip olan çocuğun özel yetenekli olduğunu nasıl fark edildiğine ilişkin görüşleri nelerdir?
7. Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynlerin özel yetenekli çocuğu hakkında bilgi edinme kaynağı olarak izlenen yollara ilişkin görüşleri nelerdir?
8. Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynlerin özel yetenekli çocuğu hakkında bilgi edinme kaynağı olarak izlenen yollara ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Türkiye’de İç Anadolu Bölgesinin Kuzeybatısında bulunan bir vilayette ikamet eden, özel yeteneklilik tanısı almış çocuklar ve ebeveynlere ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırmaya özel yeteneklilik tanısı almış üç çocuk, üç anne ve üç baba gönüllü olarak katılmıştır.

Tablo 1’de araştırmaya katılan özel yetenekli tanısı almış çocuklar Tablo 2’de ebeveynlerin demografik özellikleri yer almaktadır.

Tablo 1. Özel Yetenekli Tanısı Almış Çocukların Demografik Özellikleri

Değişken	Grup	Sayı
Devam ettiğin okul düzeyi	İlkokul	1
	Ortaokul	1
	Ortaöğretim	1
Özel bir kurumda eğitim alıyor mu?	Evet	2
	Hayır	1
Öğrencilerin Yaşı	6-9	1
	10-12	1
	13-17	1
Öğrencilerin Cinsiyeti	Kadın	1
	Erkek	2

Tablo 2. Ebeveynlerin Demografik Özellikleri

Değişken	Grup	Sayı
Ebeveyn	Anne	3
	Baba	3
Meslekler	Solist ve müzik öğretmeni	1
	Öğretmen	2
	Memur	2
	İşçi	1
Öğrenim Düzeyi	Lisans	4
	Yüksek lisans	2
Çocuk Sayısı	1-2	5
	3-4	1
Çocuğunun tanı alma yaşı	2-3	1
	4-5	5

Tablo 3. Görüşme Tarihleri, Süre ve Yer

Katılımcı	Görüşme Tarihi	Görüşme Süresi	Görüşme Yeri
1. çocuk	05.03.2020	32 dakika	Ofis
2. çocuk	09.03.2020	27 dakika	Ofis
3. çocuk	11.03.2020	23 dakika	Ofis
1.ebeveyn	05.03.2020	37 dakika	Ofis
2.ebeveyn	05.03.2020	33 dakika	Ofis
3.ebeveyn	09.03.2020	28 dakika	Ofis
4.ebeveyn	09.03.2020	31 dakika	Ofis
5.ebeveyn	11.03.2020	35 dakika	Ofis
6.ebeveyn	11.03.2020	32 dakika	Ofis

Veri Toplama Aracı

Araştırma Eskişehir’de ikamet eden özel yeteneklilik tanısı almış çocuklar ve anne-babalarının yaşadıkları zorluklar hakkındaki görüşlerinin ortaya konulması amacıyla gönüllü 9 katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Nitel araştırmalar gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel araştırmalarda veri toplanması için kullanılan ve doğal ortamda gerçekliğini ve bütüncül özelliğini ortaya koyan araştırmalardır (Argon & Kıyıcı, 2012). Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniğine uygun alanyazında yer alan kaynaklar ve yapılan çalışmalar incelenerek araştırmacılar tarafından görüşme soruları hazırlanmıştır. Görüşme soruları oluşturulduktan sonra alanında 4 uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlardan gelen görüşler neticesinde görüşme soruları tekrardan düzenlenerek son hali verilmiştir.

Geçerlilik ve Güvenirlilik

Çalışmanın iç geçerliliği görüşme sorularının geçerliği Yakın Doğu Üniversitesi’nde öğretim görevlisi olarak görev yapan 4 özel eğitim uzmanının görüşleri doğrultusunda sağlanmıştır. Özel eğitim uzmanlarının önerileri dikkate alınarak görüşme soruları düzeltilip son hali verilmiştir. Araştırmanın dış geçerliliği ise araştırma verilerinden doğrudan alınarak sağlanmıştır. Araştırmada tutarlılık incelemesi yapılarak özel eğitim alanında çalışan iki uzman incelemiştir. Verilerin tutarlı olduğu belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Verilerin Analizi

Görüşme soruları araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Araştırmacının biri Yakın Doğu Üniversitesi’nde özel eğitim alanında Araştırma Görevlisidir diğeri ise Yakın Doğu Üniversitesi’nde özel eğitim alanında Doç. Dr. olarak görev yapmaktadırlar. Araştırmada

sorularını teyit ettirebilmek için özel yetenekli bir çocuk ve özel yetenekli çocuğa sahip bir anne ile görüşme yapılmıştır. Pilot görüşmeden sonra alınan cevaplar doğrultusunda görüşme sorularıyla ilgili bir değişiklik yapılmamıştır. Çalışmanın gerçekleştirilebilmesi için özel yetenekli çocuklardan ve anne-babalarından gerekli izinler alınmıştır. Gönüllü katılmayı kabul eden çocuklar ve anne-babalara uygun zamanlar belirlenerek görüşmeler yapılmıştır. Çalışmaya üç özel yetenekli çocuk, özel yetenekli çocuğa sahip üç anne ve üç baba olmak üzere toplamda dokuz gönüllü katılımcı dâhil olmuştur. Özel yetenekli çocuk ve anne-babaları ile görüşmeler izin istenerek sesleri kayıt edilmiştir. Katılımcılar ile görüşmeler yaklaşık 25-30 dakika arası sürmüştür. Katılımcıların kimlikleri gizli tutularak Ç1, Ç2, Ç3... gibi rumuz isimler verilmiştir. Araştırmacılar tarafından katılımcıların beyanları değiştirilmeden yazıya geçirilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda araştırma, derinlemesine incelenmesi için betimsel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Nitel araştırmalarda çok sık kullanılan yöntemlerden biri de içerik analizi tekniğidir. Araştırma, verileri kodlama, temaları bulma, kod ve temaları düzenleme, bulguları tanımlama aşamalarıyla tamamlanmıştır. Bu araştırmada frekans tekniği ile tablolar oluşturulmuş ve yorumlanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, özel yetenekli çocuklar ve ebeveynlerin yaşadıkları zorluklara ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, katılımcının yanıtları çerçevesinde özel yetenekli çocuklar ve ebeveynlerin görüşleri aşağıda verilmiştir.

Özel Yetenekli Çocukların İlgi Duydukları Alanlara İlişkin Görüşleri

Özel yetenekli çocukların ilgi duydukları alanlara ilişkin görüşleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Özel Yetenekli Çocukların İlgi Duydukları Alanlara İlişkin Görüşleri

İlgi Duyulan Alanlar	f	%
Nükleer Tıp	1	20
Mitoloji-Felsefe	1	20
Müzik	2	40
Matematik	1	20

Özel yetenekli çocukların ilgi duydukları alanlara yönelik görüşlerini farklı ifadeler ile belirtmişleridir. Örneğin; bir özel yetenekli çocuk ilgi duyduğu alanları, "Nükleer tıp, klasik müzik, mitoloji-felsefe birden fazla alana ilgi duyuyorum..." şeklinde açıklamıştır (Ç1). Bir özel yetenekli çocuk ise "Müzik alanına fazla ilgi duyuyorum. Nota yazıyorum ve beste yapıyorum..." şeklinde ifade etmiştir. (Ç2). Son görüş bildiren özel yetenekli çocuk ise ilgi duyduğu alanlar ile ilgili, "Matematik becerileri ilgili hesaplamaları hızlı ve zihnimden yapıyorum..." şeklinde görüşünü bildirmiştir (Ç3).

Özel Yetenekli Çocukların Eğitim Ortamlarında Karşılaştıkları Güçlükler ile İlgili Görüşleri

Özel yetenekli çocukların eğitim ortamlarında karşılaştıkları güçlükler ile ilgili görüşleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Özel Yetenekli Çocukların Eğitim Ortamlarında Karşılaştıkları Güçlükler İle İlgili Görüşleri

Eğitim Ortamlarında Karşılaşılan Güçlükler	f	%
Sorun yaşamıyorum	1	33,33
Ders anlatılırken sıkılıyorum	2	66,66

Özel yetenekli çocukların eğitim ortamlarında karşılaştıkları güçlükler ile ilgili görüşlerinde farklılıklar olduğu görülmektedir. Özel yetenekli çocukların bazıları eğitim ortamlarında güçlükler ile karşılaştığı İki öğrenci ise eğitim ortamlarında güçlükler ile ilgili sorunlar yaşamadığını ifade etmişlerdir. Örneğin; Ç1, *eğitim ortamlarında karşılaştığı güçlükler ilgili görüş olarak "Derslerde ve okulda sıkılıyorum biraz daha geliştirilmeli anlatımlar çok sıradan olması benim ilgimi azaltıyor..." şeklinde ifade etmiştir. Ç2, "Şuan için bir sorun yaşamadım..." diyerek soruyu yanıtlamıştır. Son olarak Ç3 ise "Okulda ders anlatılırken sıkılıyorum..." şeklinde ifade etmiştir.*

Özel Yetenekli Çocukların Gelecek ile İlgili Planlarına İlişkin Görüşleri

Özel yetenekli çocukların gelecek ile ilgili planlarına ilişkin görüşleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Özel Yetenekli Çocukların Gelecek ile İlgili Planlarına İlişkin Görüşleri

Gelecek ile ilgili planlar	f	%
Tıp okumak	1	33,33
Piyaniist olmak	1	33,33
Gelecek planı olmayan	1	33,33

Özel yetenekli çocukların gelecek ile ilgili planlarına ilişkin görüşlerde ayrı olduklarını belirtmişlerdir. Örneğin; bir özel yetenekli çocuk gelecek planları ile ilgili, *"Gelecek ile ilgili planım tıp fakültesini bitirmek istiyorum..." şeklinde yanıt vermiştir (Ç1). Diğer özel yetenekli çocuk ise, "Henüz gelecek ile ilgili bir planım yok..." şeklinde ifade etmiştir (Ç2). Son olarak bir özel yetenekli çocuk gelecek planları ile ilgili "İyi bir piyanist olmak istiyorum ve Dünya'daki tüm ülkelerde konser vermek hayalim diyebilirim..." şeklinde cevap vermiştir (Ç3).*

Özel Yetenekli Çocuklara, Özel Yetenekli Olduğu Söylendiğinde Çevredeki İnsanların Tutumları ile İlgili Karşılaştıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri

Özel yetenekli çocuklara, özel yetenekli olduğu söylendiğinde çevredeki insanların tutumları ile ilgili karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşleri Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Özel Yetenekli Çocuklara, Özel Yetenekli Olduğu Söylendiğinde Çevredeki İnsanların Tutumları ile İlgili Karşılaştıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri

Çevredeki insanların tutumları ile ilgili karşılaşılan zorluklar	f	%
Zorluk yaşamıyorum	2	66,66
Fazla soru soruyorlar, bunahıyorum	1	33,33

Görüşme yapılan özel yetenekli çocuklar, özel yetenekli olduğu söylendiğinde çevredeki insanların tutumlarına ilişkin karşılaştıkları zorluklara ilişkin çeşitli görüşler belirtmişlerdir. Örneğin; İki özel yetenekli öğrenci çevresindeki insanların tutumlarına ilişkin yaşadıkları zorluklar ile ilgili zorluk yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin; *"Hiç bir zorluk yaşamadım. Pek aldırış etmedim. Genellikle bu durumu saklardık ve söylemedik. Onlar bu durumu fark edip söylerlerdi..." (Ç2). Ç1, "Zorluk yaşamadım..." şeklinde ifade etmişlerdir. Ç3 ise "Çok fazla soru sormaya başlıyorlar, bunaltıyorlar açıkçası. Her konuda bilgimiz varmış gibi davranıyorlar kendimi uzaylı gibi hissediyorum. Bu konu hakkında konuşmamaya çalışıyorum..." şeklinde ifade etmişlerdir.*

Özel Yetenekli Olmayan Akranlar ile İletişim Kurarken Yaşadıkları Güçlüklerle İlişkin Görüşleri

Özel yetenekli olmayan akranlar ile iletişim kurarken yaşadıkları güçlüklerle ilişkin görüşleri Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Özel Yetenekli Olmayan Akranlar ile İletişim Kurarken Yaşadıkları Güçlüklere İlişkin Görüşleri

Akranlar ile iletişim kurarken yaşanan güçlükler	f	%
İletişim kuramıyorum	2	66,66
Anlaşamıyorum	1	33,33

Özel yetenekli çocuklar, özel yetenekli olmayan akranlar ile iletişim kurarken yaşadıkları güçlüklere ilişkin farklı görüşler belirtmişlerdir. Özel yetenekli öğrencilerin tümü özel yetenekli olmayan akranlarıyla iletişim kurarken güçlük yaşadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin; bir öğrenci özel yetenekli olmayan akranlarıyla iletişim kurarken yaşadıkları güçlüklere "Akranlarım ile fazla iletişim kuramıyorum. Onların ilgi ve kapasiteleri daha farklı olduğu için anlayamıyorum..." (Ç3) şeklinde yanıt vermiştir. Diğer özel yetenekli öğrenci "İlgi alanlarımız uyuşmadığı için iletişimde kopukluklar oluyordu..."(Ç1) şeklinde ifade etmiştir. Son olarak özel yetenekli bir öğrenci, "Ben genelde arkadaşlık kurmakta zorlanıyorum. Etrafımda yaşıtlarım oluyor genellikle anlayamıyorum..."(Ç2) şeklinde cevap vermiştir.

Özel Yetenekli Çocukların Akranlarıyla Sosyal İlişkileri ile İlgili Değerlendirmelere İlişkin Görüşleri

Özel yetenekli çocukların akranlarıyla sosyal ilişkileri ile ilgili değerlendirmelere ilişkin görüşleri Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Özel Yetenekli Çocukların Akranlarıyla Sosyal İlişkileri ile İlgili Değerlendirmelere İlişkin Görüşleri

Akranlarıyla sosyal ilişkileri ile ilgili değerlendirmeler	f	%
Sosyal değilim	3	100

Özel yetenekli çocukların akranlarıyla sosyal ilişkileri ile ilgili değerlendirmelere ilişkin aynı görüşte olduklarını belirtmişlerdir. Örneğin; bir özel yetenekli çocuk, "Çocukluğumda daha zordu fakat yine de sosyal değilim..." (Ç2) şeklinde yanıt verirken başka bir özel yetenekli çocuk, "Çok iyi değilim sosyal ilişkilerimde genelde yalnız olmayı tercih ediyorum çok az arkadaşım var..." (Ç1) diye cevap vermiştir. Son olarak diğer özel yetenekli çocuk ise "Sosyal ilişkilerim çok zayıf diyebilirim. Tek başıma olmayı daha çok seviyorum..." (Ç3) şeklinde ifade de bulunmuştur.

Aileleri ile İlgili Yaşadıkları Zorluklar ve Bu Zorluklarla Başa Çıkmak için Yaptıkları Çabalara İlişkin Görüşleri

Aileleri ile ilgili yaşadıkları zorluklar ve bu zorluklarla başa çıkmak için yaptıkları çabalara ilişkin görüşleri Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Aileleri ile İlgili Yaşadıkları Zorluklar ve Bu Zorluklarla Başa Çıkmak için Yaptıkları Çabalara İlişkin Görüşleri

Aileler ile ilgili yaşadıkları zorluklar ve başa çıkmak için yaptıkları çabalar	f	%
Zorluk yaşamıyorum	3	100

Özel yetenekli çocukların tamamı aileleri ile ilgili yaşadıkları zorluklara ve bu zorluklarla başa çıkmak için yaptıkları çabalara ilişkin zorluk yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin; Ç1, "ailem ile ilgili herhangi bir sorun yaşamıyorum..." Diye ifade vermiştir. Ç3, "Zorluk yaşamıyorum annem de babamda çok anlayışlı bana her konuda destek oluyorlar beni istemediğim bir şey için

zorlamıyorlar...” şeklinde cevap vermiştir. Ç2 ise “Anne ve babam ile her zaman çok iyi anlaşmışımdır. İkişile de aramızda hiçbir sorun yaşanmadı...” şeklinde yanıt vermiştir.

Özel Yetenekli Çocukların Bilgiye Erişmede Karşılaştıkları Zorluklar Karşılaşılan Zorluklara İlişkin Görüşleri

Özel yetenekli çocukların bilgiye erişmede karşılaştıkları zorluklar karşılaşılan zorluklara ilişkin görüşleri Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Özel Yetenekli Çocukların Bilgiye Erişmede Karşılaştıkları Zorluklar İlişkin Görüşleri

Bilgiye Erişmede Karşılaştıkları Zorluklar	f	%
Zorluk yaşamıyorum	3	100

Çalışmaya dâhil edilen özel yetenekli çocukların tümü bilgiye erişmede karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşleri ile ilgili bilgiye erişmede hiçbir zorluk ile karşılaşmadığını belirtmiştir. Örneğin; Ç2, “Günümüzde bilgi erişiminin çokta aşırı zor olduğunu düşünmüyorum. O yüzden zorluk yaşamadım...” şeklinde görüşünü belirtmiştir. Ç1, “Bir zorluk yaşamıyorum her türlü imkânım var...” şeklinde ifade etmiştir. Ç3, “İstediğim zaman yararlanabiliyorum. Bu açıdan pek zorluk yaşadığım söylenemez...” şeklinde cevap vermiştir.

Özel Yetenekli Tanısı Alan Bireylere Yönelik Önerilere İlişkin Görüşleri

Özel yetenekli tanısı alan bireylere yönelik önerilere ilişkin görüşleri Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Özel Yetenekli Tanısı Alan Bireylere Yönelik Önerilere İlişkin Görüşleri

Özel yetenekli tanısı alan bireylere yönelik öneriler	f	%
İstek ve çaba olmalı	1	33,33
Yaşamak gerekli	1	33,33
Çevredeki insanların soru ve ilgisine maruz kalındığında dikkate alınmamalı	1	33,33

Görüşme yapılan özel yetenekli çocuklar özel yetenekli tanısı alan bireylere yönelik önerilere ilişkin farklı ifadeler belirtmişlerdir. Örneğin; Ç1, “Özel yetenekli olabilirsin fakat istek ve çaba önde olmalıdır. Mutlaka aklın yaşamaya faydası vardır. Fakat bu tür insanlar da hata yapabilir yanılabilir...” şeklinde yanıt vermiştir. Ç2, “Bence böyle bir şey yok gibi yaşamak gerekiyor...” şeklinde beyanda bulunmuştur. Ç3, “Eğer etrafındaki yakınlarının sorularına ya da ilgilerine maruz kalıyorlarsa bunu çok dikkate almamalarını öneririm. Hayat boyu devam eden bir süreç insanların bu konuda ne söylediği üzerinde durulmamalıdır diye düşünüyorum...”

Ebeveynlerin Özel Yeteneğe Sahip Olan Çocuğun Özel Yetenekli Olduğunu Nasıl Fark Edildiğine İlişkin Görüşleri

Ebeveynlerin özel yeteneğe sahip olan çocuğun özel yetenekli olduğunu nasıl fark edildiğine ilişkin görüşleri Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. Ebeveynlerin Özel Yeteneğe Sahip Olan Çocuğun Özel Yetenekli Olduğunu Nasıl Fark Edildiğine İlişkin Görüşleri

Özel Yetenekli Olduğunu Nasıl Fark Edildiği	f	%
Tıbbi tanı	6	30
Fazla soru sorma	6	30
Erken yaşta kendiliğinden okumayı öğrenme	2	10
Yetişkinlerle iletişim kurma	4	20
İlgi alanlarını kendiliğinden öğrenme	2	10

Özel yetenekli çocuğu olan 6 ebeveynin tamamı çocuklarının çok meraklı olup soru sormalarından kaynaklı olarak çocuklarının özel yetenekli olduğunu fark ettiklerini ifade etmişlerdir. Örneğin; E1, "Götürdüğüm çocuk Doktorları, yaşına göre cümle kurması, onlarla sohbet etmesi, sorduğu sorular ve verdiği cevaplar üzerine Hacettepe Hastanesini söylediler. Sürekli sorular sorardı böyle fark ettik..." şeklinde yanıt vermiştir. E3, "Çok soru sorardı ve yaşlıtlarına göre bazı şeyleri çabuk öğrenirdi bizde bunu üzerine tanı alması için Doktorlara gittik..." şeklinde cevap vermiştir. E5, "Her şeyi merak edip soru sorması ve akranları yerine yetişkinler ile daha fazla anlaştığını fark ettik daha sonra öğretmeninin tavsiye üzerine Doktora gittik..."

Özel Yetenekli Çocuğu Olan Ebeveynin Özel Yetenekli Çocuğun Tanı Öncesi ve Tanı Sonrası ile İlgili Yaşadıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynin özel yetenekli çocuğun tanı öncesi ve tanı sonrası ile ilgili yaşadıkları zorluklara ilişkin görüşleri tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14.Özel Yetenekli Çocuğu Olan Ebeveynin Özel Yetenekli Çocuğun Tanı Öncesi ve Tanı Sonrası ile İlgili Yaşadıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri

Çocuğun tanı öncesi yaşanan zorluklar	f	%
Okulda yaşanan zorluklar	4	18,18
Arkadaşlık kurmada zorluklar	4	18,18
Yalnız kalmayı tercih etme	4	18,18
Çocuğun tanı sonrası yaşanan zorluklar		
Okulda yaşanan zorluklarda azalma	4	18,18
Arkadaşlık kurmada zorluklarda azalma	4	18,18
Sosyalleşmeyi artırma	2	9,09

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynlerin özel yetenekli çocuğun tanı öncesi ve tanı sonrası ile ilgili yaşadıkları zorluklara ilişkin farklı görüşler bildirmişlerdir. Örneğin; E2 "Tanı öncesinde her okulda sorun yaşadık onun gibi çocuklar az olduğu için her ortamda yalnız kalmayı tercih etti kolay arkadaşlık kuramıyor. Tanı sonrasında durumunu bildiğimiz için ona göre okul, eğitim ve özel çocuklar ile arkadaşlık kurabilme şansı elde ettiği için aşırı yalnız hissetmedi ve mutlu oldu..." diye yanıt vermiştir. E5,"Öncesinde yaşadığımız zorluklar; çocukluk dönemleri yani ilkokul

dönemlerinden bahsediyorum. Arkadaşları ile maça gider yedeklerde oturur kitap okurdu. Düğüne gideriz koltuğun altında kitabıyla gider. Hep oynayanları seyredemem derdi. Davette arkadaşları palyaço ile eğlenir o sıkılır onlarla ilgilenmez kenarda oturur. Neden ilgilenmedin diye sorduğumda çok anlamsız hareketleri vardı derdi. Tanı sonrasında endişe duyuyorduk ama şimdi durumu anlayınca endişelerimiz azaldı ve çocuğumuza daha iyi ve ona uygun eğitim ortamı bulabildik...” şeklinde belirtmiştir.

Özel Yetenekli Çocuğu Olan Ebeveynlerin Özel Yetenekli Çocuğun Hakkında Bilgi Edinme Kaynağı Olarak İzlenen Yollara İlişkin Görüşleri

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynlerin özel yetenekli çocuğun hakkında bilgi edinme kaynağı olarak izlenen yollara ilişkin görüşleri Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15. Özel Yetenekli Çocuğu Olan Ebeveynlerin Özel Yetenekli Çocuğun Hakkında Bilgi Edinme Kaynağı Olarak İzlenen Yollara İlişkin Görüşleri

Çocuğun hakkında bilgi edinme kaynağı olarak izlenen yollara	f	%
Doktor - uzman	4	23,52
Kitaplar	5	29,41
İnternet	5	29,41
Bilimsel yapılan araştırmalar	2	11,76
Bir yol izlemiyorum	1	5,88

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynlerin özel yetenekli çocuğun hakkında bilgi edinme kaynağı olarak izlenen yollara ilişkin bir baba bunun için bir yol izlemediğini belirtmişlerdir. Üç anne ve iki baba aynı görüşler bildirerek çocukları hakkında bilgi edinme kaynağı ile ilgili izlenen yollara ilişkin yorumlarını aktarmıştır. Beş ebeveyn kitap ve internet dördü Doktor-uzman ikisi ise bilimsel araştırmalardan bilgi edindiğini belirtmiştir. Örneğin; E2, *Doktorlardan ve bu konuda uzman öğretmenlerden bilgi ediniyoruz. Yurt dışı kaynaklı kitap veya sitelerden yararlanıyorum...* diye cevap vermiştir. E4, *“İnternet, kitap ve uzmanlardan yardım alarak bilgi ediniyoruz...”* şeklinde ifade de bulunmuştur.

Özel Yetenekli Çocuğu Olan Ebeveynlerin Özel Yetenekli Çocuğun Eğitimi ile İlgili Düşüncelere İlişkin Görüşleri

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynlerin özel yetenekli çocuğun eğitimi ile ilgili düşüncelere ilişkin görüşleri Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Özel Yetenekli Çocuğu Olan Ebeveynlerin Özel Yetenekli Çocuğun Eğitimi ile İlgili Düşüncelere İlişkin Görüşleri

Çocuğun eğitimi ile ilgili düşünceler	f	%
Ek eğitim desteği sağlama	4	66,66
Çocuğun kendi başarısı	2	33,33

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynlerin özel yetenekli çocuğun eğitimi ile ilgili düşüncelere ilişkin farklı görüşler bildirmişlerdir. Örneğin; E2, *“Yeteneği doğrultusunda bir okulda eğitim aldırarak başladık ve öyle de devam ediyoruz. Diğer yaşlıtlarına göre daha özel bir performans gösterse bile eğitim almadan ilerlenebileceğini düşünmüyorum...”* şeklinde ifade de bulunmuştur. E1, *“Akademik hayatında her zaman çok başarılı oldu. Evet, çalıştı fakat diğer arkadaşlarına göre zorlanmadan başardı. Yaşlıtlarıyla birlikte gitsin. O dönemlerde bunu ona belli etmemeye çalıştık. Kendini ayrıcalıklı hissetmesin diye düşündük...”* diye yanıt vermiştir.

Özel Yetenekli Çocuğu Olan Ebeveynlerin Özel Yetenekli Çocuğunuz ile İletişim Sorunları Yaşamalarına İlişkin Görüşleri

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynlerin özel yetenekli çocuğunuz ile iletişim sorunları yaşamalarına ilişkin görüşleri Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Özel Yetenekli Çocuğu Olan Ebeveynlerin Özel Yetenekli Çocuğunuz ile İletişim Sorunları Yaşamalarına İlişkin Görüşleri

İletişim sorunlarına ilişkin görüşler	f	%
İletişim sorunu yok	6	100

Özel yetenekli çocuğu olan tüm ebeveynler özel yetenekli çocuğunuz ile iletişim sorunları yaşamalarına ilişkin iletişim sorunları yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin; E3, “*Oğluma bu soruyu sordum, sence aramızda iletişim sorunu var mı? Diye o da ben de çok zekiyim de dedi bu yüzden iletişim sorunumuz oğluma göre yokmuş. Kuşak çatışması yaşamamaya çalışıyorum. Bunun için onun ilgi alanları veya güncel konulardan uzak kalmamaya çalışıyorum ki iletişimde sorun yaşamayalım...*” şeklinde yanıt vermiştir.

Özel Yetenekli Çocuğu Olan Ebeveynlerin Özel Yetenekli Çocuğunuzun Sosyal Becerileri Kazandırmak İçin İzledikleri Yollara İlişkin Görüşleri

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynlerin özel yetenekli çocuğunuzun sosyal becerileri kazandırmak için izledikleri yollara ilişkin görüşleri Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Özel Yetenekli Çocuğu Olan Ebeveynlerin Özel Yetenekli Çocuğunuzun Sosyal Becerileri Kazandırmak İçin İzledikleri Yollara İlişkin Görüşleri

Sosyal becerileri kazandırmak için izledikleri yollar	f	%
Arkadaş kurma becerilerini destekleme	6	100

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynlerin özel yetenekli çocuğunuzun sosyal becerileri kazandırmak için izledikleri yollara ilişkin ailelerin tamamı çocuklarının arkadaş çevreleriyle sosyalleşmesine önem verdiklerini belirtmişlerdir. Örneğin; E2, “*Arkadaş çevresi edinmesine önem verdik ama ne derece başarılı olduk bilemiyorum...*” diye yanıt vermiştir. E1, “*Arkadaşlarıyla ortak bir payda buluşmasını sağlamaya çalıştık. Yani gruplarsan bağımsız olduğu için aslında az da olsa gruplar ile işbirliği içinde olmaları konusunda desteklemek istedik...*” şeklinde cevap vermiştir.

Özel Yetenekli Çocuğu Olan Ebeveynlerin Özel Yetenekli Çocuğunu İlgi Alanını Desteklerken Yaşadıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynlerin özel yetenekli çocuğunu ilgi alanını desteklerken yaşadıkları zorluklara ilişkin görüşleri Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. Özel Yetenekli Çocuğu Olan Ebeveynlerin Özel Yetenekli Çocuğunu İlgi Alanını Desteklerken Yaşadıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri

Çocuğunu ilgi alanını desteklerken yaşadıkları zorluklar	f	%
Maddi zorluklar	4	40
Araç-gereçlere ve bilgiye ulaşmada yaşanan zorluklar	2	20
Sesten kaynaklı komşulardan rahatsızlık yaşanması	2	20
Zorluk yaşamadık	2	20

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynlerin özel yetenekli çocuğunu ilgi alanını desteklerken yaşadıkları zorluklara ilişkin aileler farklı görüş bildirmişlerdir. Örneğin; E1, “*Klasik müzik bilgisi ve piyona dersleri aldırдық. Şu anda çok iyi piyano çalıyor. Piyano öğretmeni bir yılda*

verdiğimi 2 ayda verdim demişti. Bu süreçlerde bazı zorluklar olabiliyor. Örneğin; apartmanda oturuyoruz istediği saat piyano çalmak istiyor ama apartman kuralları gereği sabah çalmasını söylüyoruz bu durum onu üzüyor. İnsanlar gece saati ses duymak istemiyor. Gerçi sabahta çalsa insanlar rahatsız olabiliyor..." diye yanıt vermiştir. E6, *Herhangi bir zorlukla karşılaşmıyorum...*" şeklinde cevap vermiştir. E3, *"Destek açısından manevi yönde zorluk yaşadığımız söylenemez. Fakat maddi açıdan zorlanabiliyoruz. Örneğin; eğitimi için harcadığımız ya da materyal açısından bunlar uygun fiyatlı olmadığından dolayı zorluk yaşayabiliyoruz..."* şeklinde ifade etmiştir.

Özel Yetenekli Çocuğu Olan Ebeveynlerin Özel Yetenekli Çocuklar ile İlgili Yaşadığınız Zorlukların Azalmasına Yönelik Önerilere İlişkin Görüşleri

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynlerin özel yetenekli çocuklar ile ilgili yaşadığınız zorlukların azalmasına yönelik önerilere ilişkin görüşleri Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20. Özel Yetenekli Çocuğu Olan Ebeveynlerin Özel Yetenekli Çocuklar ile İlgili Yaşadığınız Zorlukların Azalmasına Yönelik Önerilere İlişkin Görüşleri

Yaşadığınız zorlukların azalmasına yönelik önerilere	f	%
Alacakları kararları ve dersleri desteklemeli	4	40
Çocuklara fazla sorumluluk yüklememeli	2	20
Çocuklar fazla şımartılmamalı	3	30
Sevgi ile desteklemeli	1	10

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynlerin özel yetenekli çocuklar ile ilgili yaşadığınız zorlukların azalmasına yönelik önerilere ilişkin farklı öneriler sunmuştur. Ebeveynlerin en fazla akacakları kararlar ve derslerini destekleme ile ilgili önerilerde bulunmuşlardır. Örneğin; E3, *"Yeri geldikçe yaşamında derslerinde yardımcı olsunlar. Çocuklarını şımartmasınlar. Ne kadar zeki olursa olsun çaba sarf etmeden hiçbir şey olmaz. Her şey zekâyyla olmuyor..."* diye yanıt vermiştir. E6, *"Çocukların ilgileri doğrultularında eğitim verilebilir onun dışında çocuklarıyla zaman harcamalarını öneririm çünkü bu zorluklar eğitimle aşılabileceğini düşünürüm. Her şeyde olduğu gibi dozunu da ayarlamalılar özel yetenekli çocuğu olan aileler bunun için aşırı kendilerini yıpratmamalı kararını bilmeliler..."* şeklinde ifade de bulunmuştur. E4, *"En başta ben sevgiyle büyüyen çocukların yaşanan zorlukların azalmasında çok fayda sağlayacağını söyleyebilirim. Sevgi tüm zorlukları aşmada yardım ediyor. Daha sonra çocuklar özel diye bu konuyu aşırı abartıp çocuklara yüklenmemeleri gerektiğini öneririm çünkü çocuk özel yetenekli de olsa çocuktur..."* diye cevap vermiştir.

SONUÇLAR ve TARTIŞMA

Bu araştırmada özel yetenekli çocuklar ve anne-babaların yaşadıkları güçlüklerle ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Özel yetenekli çocukların ilgi duydukları alanlara yönelik görüşlerinde çeşitlilikler görülmektedir. Bir çocuk, nükleer tıp alanına ilgi duyarken bir başka çocuk müzik alanına ilgi duymaktadır. Bunun sonucunda özel yetenekli öğrencilerin bireysel farklılıkları olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Özel yetenekli çocukların eğitim ortamlarında karşılaştıkları güçlükler ile ilgili görüşlerinde farklılıklar olduğu görülmektedir. Özel yetenekli çocukların bazıları eğitim ortamlarında yaşadığı güçlük olarak derslerde sıkıldığını ifade etmişlerdir. Bir öğrencinin ise eğitim ortamlarında zorluk yaşamadığı görülmektedir. Bunun sonucunda özel yetenekli çocukların derslerde çocukların düzeylerine ve ilgi çekici anlatılmadığı sonucuna varılabilir. Karakuş'un (2010) yılında özel yetenekli çocuklar ile yaptığı çalışmada özel yetenekli çocukların örgün eğitimde güçlükler yaşadıkları ve bu güçlüklerin farklılıklar gösterdiğini öğretmenlerinin özel

yetenekli öğrenciler hakkında yeterli donanım ve bilgileri olmadığını, arkadaşlarıyla ve diğer aileler ile iletişimden kaynaklı zorluklar yaşadıklarını belirtmiştir.

Özel yetenekli çocukların gelecek ile ilgili planlarına ilişkin görüşlerde ayrı olduklarını belirtmişlerdir. Özel yetenekli çocuklardan kimi tıp fakültesinde okumayı kimi ise piyanist olmayı istediklerini ifade etmişlerdir. Özel yetenekli çocuklar yaratıcı düşünce, sanat ve zihin alanlarında yetenekli oldukları ve yüksek başarı sergileyen bireyler olarak ifade edilmiştir (Tanık Önal, 2018). Bunun sonucunda bireysel farklılıklar ve ilgi alanlarında çeşitlilik olduğu sonucuna varılabilir.

Görüşme yapılan özel yetenekli çocuklar, özel yetenekli olduğu söylendiğinde çevredeki insanların tutumlarıyla ilgili karşılaştıkları zorluklara ilişkin çeşitli görüşler belirtmişlerdir. Bazı özel yetenekli çocuk zorluk yaşamadığını ifade etmiştir. Bir öğrenci ise çok soru sorulduğu için bunaldığını belirtmiştir. Türkiye’de özel yetenekli çocukları tanıyan çevredeki kişilerin onlara sempati ve yardım duygusu ile yaklaştıkları yönünde olduğu belirtilmiştir. (Çelikten,2017). Bunun sonucunda özel yetenekli çocukların zorluklar yaşamamasının nedeni, özel yetenekli olduklarını gizlemeleri ve çevreden gelen sorulara karşı umursamaz tavır takındıkları sonucuna ulaşılabilir.

Özel yetenekli çocuklar, özel yetenekli olmayan akranlar ile iletişim kurarken yaşadıkları güçlüklerle ilişkin farklı görüşler belirtmişlerdir. Özel yetenekli öğrencilerin tümü özel yetenekli olmayan akranlarıyla iletişim kurarken güçlük yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bir çocuk ise anlamadığını ifade etmiştir. Araştırmanın bulguları Karakuş’un (2010) yılında yaptığı çalışma ile örtüşmektedir. Karakuş’un (2010) yaptığı çalışmada özel yetenekli çocukların sınıf arkadaşlarıyla iletişim sorunları yaşadıklarını belirtmiştir. Çalışkan ‘ın (2017) yaptığı çalışmada ebeveynlerin aile içerisindeki kişilerin sözlü iletişim kurdukları bazen de beden diliyle de iletişime geçtiklerini belirtmiştir ve sınırlı paylaşımlarda bulduklarını ifade etmişlerdir. Bunun sonucunda özel yetenekli olmayan akranları ile ilgi alanları ve arkadaş ilişkilerinde seçici davranıldığı için güçlük yaşandığı sonucuna varılabilir.

Özel yetenekli çocukların akranlarıyla sosyal ilişkileri ile ilgili değerlendirmelere ilişkin aynı görüşte olduklarını ve sosyal açıdan yeterli olmadıkları görülmektedir. Bu çalışma Çamdeviren’in (2014) yaptığı çalışma ile benzerlik göstermektedir. Çamdeviren (2014) özel yetenekli çocukların akranlarıyla çevresiyle iletişim problemleri yaşadıkları araştırma sonuçlarında tespit etmiştir. Saranlı’nın (2017) yılında yaptığı çalışmada sosyal ve duygusal anlamda zorluklar yaşadığını belirtmiştir. Bu durumda özel yetenekli çocukların yalnız kalmayı tercih ettikleri ve çevresinde onları anlayabilen akranlarının olmadığı sonucuna ulaşılabilir.

Özel yetenekli çocukların tamamı ebeveynleri ile ilgili yaşadıkları zorluklara ve bu zorluklarla başa çıkmak için yaptıkları çabalara ilişkin zorluk yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Çalışkan’ın (2017) özel yetenekli çocukların ebeveynleriyle ilgili yaptığı çalışmada ebeveynlerin özel yetenekli oldukları için herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmiştir. Bu bulguya göre, özel yetenekli çocukların ebeveynlerinin çocuklarına ilgi, anlayış göstererek çocuklarının beklentilerini karşılayabildikleri ve ilgi alanları hakkında yeterli bilgi ve düzeylere sahip olduğu sonucuna varılabilir. Özel yetenekli bireylerin ailelerin aile içi sorun, çevre desteğinin az olması, özel yetenekliliğinin yanlış algılanması gibi durumlarda yaşadıkları zorluklar yaşadıkları ifade edilebilir (Öztabak, 2018).

Çalışmaya katılan özel yetenekli çocukların tümü bilgiye erişmede karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşleri ile ilgili bilgiye erişmede hiçbir zorluk ile karşılaşmadığını belirtmiştir. Gömleksiz, Kan & Öner’in (2012) yaptığı çalışmada özel yetenekli öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmek için ayrıca bilgi edinmek için dizi, haber ve yarışma programlarını izlediklerini belirtmişlerdir. Elde edilen bulgunun sonucunda özel yetenekli çocukların teknoloji, kitap ve diğer kullanılan kaynakları iyi bir şekilde kullandıkları sonucuna ulaşılabilir.

Görüşme yapılan özel yetenekli çocuklar özel yetenekli tanısı alan bireylere yönelik önerilere ilişkin farklı ifadeler belirtmişlerdir. Özel yetenekli çocuklar, çevrelerindeki kişilerin rahatsız edici söylemlerini dikkate almamaları gerektiğini ve istekli ve çabalı olmalarına yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Ülkemizde Bilim ve sanat merkezine seçilen özel yetenekli öğrenciler başarı gösterdikleri ve istekli oldukları sürece eğitimlerini devam ettirebildikleri ifade edilmiştir (Çamdeviren, 2014). Bunun sonucunda özel yetenekli çocukların yaşamlarını düzenlemeleri ve mutlu olabilmeleri için yapabileceklerine yönelik önerilerde buldukları sonucuna varılabilir.

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynin tamamı çocuklarının çok meraklı olup soru sormalarından kaynaklı olarak ve tıbbi tanı almalarıyla çocuklarının özel yetenekli olduğunu fark ettiklerini ifade etmişlerdir. Çamdeviren'in (2014) yaptığı araştırmada özel yetenekli çocukların aşırı merak duygusuna sahip olduklarını ifade etmiştir. Karakuş'un (2009) yaptığı çalışmaya göre, özel yetenekli çocukların çok fazla soru sorduğunu belirtmiştir. Bu duruma göre, normal zekâya sahip çocuklardan daha farklı ve yaşına göre daha meraklı olduklarını fark ettikleri sonucuna varılabilir.

Ebeveynlerin özel yetenekli çocuğun tanı öncesi ve tanı sonrası ile ilgili yaşadıkları zorluklara ilişkin farklı görüşler bildirmişlerdir. Ebeveynlerin, tanı öncesinde çocukları ile ilgili olarak endişelendikleri, yalnız kalmayı tercih ettiklerini, okulda, arkadaşlık ve sosyal ilişkilerde sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Tanı sonrasında yaşanan sorunlara çözümüne odaklanmayı ve endişelerinin bu durumda azaldığı görülmektedir. Özel yetenekli çocukların okulda, sosyal ilişkilerdeki sorunlarda azalma olduğunu ifade etmişlerdir. Çamdeviren'in (2014) özel yetenekli çocukların ebeveynleriyle yaptığı çalışmada okul programına uyum sağlamada ve ev ödevlerini yapmada zorluk yaşadıklarını belirtmiştir. Bu duruma göre, ebeveynlerin tanı öncesinde yeterli bilgi ve donanımı olmadığını tanı sonrasında izleyecekleri yollar ve çözümlere göre tutum sergiledikleri için endişe ve yaşadıkları zorluklara ilişkin durumun azaldığı sonucuna ulaşılabilir.

Özel yetenekli çocuğa sahip üç anne ve iki baba aynı görüşler bildirerek çocukları hakkında bilgi edinme kaynağı ile ilgili izlenilen yollara ilişkin yorumlarını aktarmıştır. Bu durumda, üç anne ve iki baba aynı görüşler bildirerek çocukları hakkında bilgi edinme kaynağı ile ilgili izlenilen yollara ilişkin yorumlarını aktarmıştır. Beş ebeveyn kitap ve internet dördü Doktor-uzman ikisi ise bilimsel araştırmalardan bilgi edindiğini belirtmiştir. Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynin özel yetenekli çocuğun hakkında bilgi edinme kaynağı olarak izlenilen yollara ilişkin bir baba bunun için bir yol izlemediğini ifade etmiştir. Türkiye'de özel yetenekli çocukların ebeveynlerine yönelik az ve yetersiz bilgi ve kaynak bulunmaktadır. Eris, Seyfi ve Hanoz, (2009) yaptıkları araştırmada ebeveynlerin özel yetenekliler ile ilgili gerekli bilgilere ulaşmada zorluk yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumda, ebeveynlerin çocukları hakkında bilgiye daha kolay ve hızlı yollardan ulaşabildikleri için bu yolları izledikleri sonucuna varılabilir.

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynlerin özel yetenekli çocuğun eğitimiyle ilgili farklı görüşler bildirmişlerdir. Ebeveynler, özel yetenekli çocuklarına ilgileri doğrultusunda eğitim aldıkları ve çocukların akranlarına göre çaba harcamadan daha kolay başarıyı elde ettikleri gibi düşüncelerini belirtmişlerdir. Bu duruma göre, Çocuklarının yetenekleri ve ilgi alanlarına yönelik daha da gelişmeleri ve katkı sağlanması için eğitim aldıkları ve özel yetenekli olsalar bile eğitim olmadan ilerlenemeyeceği düşündükleri sonucuna ulaşılabilir. Dalgıç'ın (2017) yaptığı çalışmada anne-babalar özel yetenekli çocuklarının eğitiminde sorunlar yaşadıklarını ifade etmişleridir.

Özel yetenekli çocuğu olan tüm ebeveynler özel yetenekli çocuğunuz ile iletişim sorunları yaşamalarına ilişkin iletişim sorunları yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumda çocuklarını anlayabildikleri, ilgili ve düşünceli ebeveynler olduğu sonucuna varılabilir. Bu araştırma, Karakuş'un (2010) yaptığı çalışma ile örtüşmemektedir. Karakuş (2010) araştırmasında özel yetenekli çocuklar ve ebeveynleriyle iletişim sorunları yaşandığını belirtmiştir.

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynler tümü özel yetenekli çocuklarına sosyal becerileri kazandırmak için izledikleri yollara ilişkin çocuklarının arkadaş çevreleriyle sosyalleşmesine önem verdiklerini belirtmişlerdir. Bu bulguya göre, ebeveynlerin çocuklarının yalnız kalmamaları için sosyal becerileri kazanmalarını istedikleri sonucuna varılabilir. Özel yetenekli çocukları olan ebeveynlerin aile üyeleriyle birlikte dışarı çıktıkları, yemek yedikleri ve birlikte oyun oynadıkları gibi aktivitelerin aile üyeleri arasında olumlu açıdan geliştirdiğini ifade etmiştir (Çalışkan, 2017).

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynlerin özel yetenekli çocuğunu ilgi alanını desteklerken yaşadıkları zorluklara ilişkin ebeveynler farklı görüş bildirmişlerdir. Anne babaların sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik nedenlerden dolayı çocuklarının gereksinimlerini karşılamada güçlükler yaşadıkları, çocuklarının gelişimlerine destek olamadıkları araştırma sonuçlarından görülmektedir. Çamdeviren'in (2014) yaptığı çalışma ile benzerlik göstermektedir. Çamdeviren'in 2014 yılında yaptığı çalışmada özel yetenekli çocukların ebeveynlerin yanıtlarına göre maddi zorluk ve çevreden şikâyet aldıkları gibi zorluklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulguya göre, ebeveynlerin gereksinimler doğrultusunda yeterli maddi imkân olmadığı, gürültü oluşturacak seslerde çalışmalar yürüttüğü veya hareketli olmalarından dolayı çevrelerinden şikâyet aldıkları için çocuklarının eğitimini desteklemede sorunlar yaşadıkları sonucuna ulaşılabilir. Özel yetenekli çocuğa sahip ebeveynlerin ek desteklere ihtiyaçları vardır. Ayrıca özel yetenekli çocuğun olması aile arasında çocuklarının gelişimine desteklemede zorluk yaşayabileceklerini düşünmelerine neden olabilmektedir (Dağlıoğlu & Alemdar, 2010).

Özel yetenekli çocuğu olan ebeveynlerin özel yetenekli çocuklar ile ilgili yaşadığı zorlukların azalmasına yönelik farklı öneriler sunmuştur. Ebeveynler, çocuklarına zaman ayırma, çocuğunun dersleriyle ilgilenme, çocuğuna sevgi gösterme ve özel yetenekli çocuklara sahip ebeveynlerin bu durumdaki çocuklarını şımartmamaları gerektiği şeklinde önerilerde bulunmuşlardır. Bu durumda ebeveynlerin belirttikleri öneriler yapılmadığında yaşanan zorluklara ilişkin sorunların devam edilebileceği sonucuna varılabilir. Son olarak özel yetenekli çocuklara sahip ebeveynlerin bu durumda çocuklarını şımartmamaları gerektiği ile ilgili önerilerde bulunmuşlardır. Çalışkan'ın (2017) özel yetenekli çocuklara sahip ebeveynler ile ilgili yaptığı çalışmada ebeveynlerin özel yetenekli çocuğu sahip olmalarıyla ilgili herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumda ebeveynlerin belirttikleri öneriler olmadığında yaşanan zorluklara ilişkin sorunların devam edilebileceği sonucuna varılabilir. Ayrıca özel yetenekli çocuklar ile ilgili belirtilmelidir ki ebeveynlerin mükemmeliyetçi, ilgisiz veya aşırı ilgili tutum sergilemeleri özel yetenekli çocuğun gelişiminde olumsuz etkileyebilmektedir (Öztabak, 2018).

Öneriler

Bu çalışmanın bulguları doğrultusunda ileri de yapılacak olan çalışmalara yönelik öneriler;

1. Özel yetenekli çocuklara sahip ebeveynlerin diğer özel yetenekli bireylere sahip ebeveynler ile ilgili bir işbirliği yürütebilecekleri kurum veya kuruluşlar kurulabilir.
2. Ebeveynlere özel yetenekli çocuklarla ilgili (özellik ve ihtiyaçları) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bu alanda uzman kişiler tarafından seminerler düzenlenebilir.
3. Özel yetenekli çocukların örgün eğitimden daha fazla yararlanabilmeleri ile ilgili gerekli düzenlemeler gerçekleştirilebilir.
4. Özel yetenekli çocukların ilgi ve alanlarına yönelik araç-gereçlere kolaylıkla ulaşabilmeleri için yardım kuruluşları oluşturulabilir.

KAYNAKÇA

- Ataman, A. (2004). Üstün yetenekli/zekâlı çocuk ile yaşamak Özel Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler Kitabı. *Bilim ve Akıl Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 56-72.
- Argon, T., ve Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim Kurumlarında Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (19), 80-95.
- Akpınar, B., & Özdaş, F. (2013). İlköğretimde Değer Eğitimine İlişkin Öğretmen Görüşleri: Nitel Bir Analiz. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2).
- Çalışkan, M. (2017). *Üstün yetenekli çocuklara sahip ailelerin aile işlevselliği* (Yüksek lisans tezi) Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Çelikten, Y. (2017). Üstün yetenekli çocuklar ve BİLSEM. *Turkish Journal of Educational Studies*, 4(3).
- Çamdeviren, Ş. (2014). Bilim ve sanat merkezine (BİLSEM) devam eden üstün yetenekli çocukların anne babalarının karşılaştıkları güçlükler (Sakarya ili örneği). (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi. Sakarya.
- Dalgıç, N. Ş. (2017). Üstün yetenekli veya zekâlı çocuğa sahip anne-babaların karşılaştıkları sorunların ve beklentilerinin belirlenmesi. (Yüksek lisans tezi). Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimağusa.
- Dağlıoğlu, H. E., ve Alemdar, M. (2010). Üstün yetenekli bir çocuğun ebeveyni olmak. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 849-860.
- Eris, B., Seyfi, R., ve Hanoz, S. (2009). Perceptions of parents with gifted children about gifted education in Turkey. *Gifted and talented International*, 24(1), 55-65.
- Gömleksiz, M. N., Kan, A. Ü., & Öner, Ü. (2012). Üstün zekâlı ve üstün yetenekli öğrencilerin medya okuryazarlığına. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(4), 41-54.
- Saranlı, A. G. (2017). Eş zamanlı olmayan gelişimin üstün yetenekli çocuklardaki görünümü üzerine bir örnek olay çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18(01), 89-108.
- Sak, U. (2016). *Yaratıcılık gelişimi ve eğitimi*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Sak, U. (2017). *Üstün zekâlılar özellikleri tanımlamaları eğitimleri*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Karakuş, F. (2010). Üstün yetenekli çocukların anne babalarının karşılaştıkları güçlükler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 127-144.
- Öztabak, M. Ü. (2018). Özel/üstün yetenekli çocukların ailelerine yönelik rehberlik ve psikolojik danışmanlık. Eğitim ve insani bilimler dergisi: Teori ve uygulama. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 9(17), 79-106.
- Ihlamur, Ş. (2017). *Üstün yetenekli çocuklara sahip ailelerin danışmanlık ihtiyaçlarının saptanması* (Yüksek lisans tezi) İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.
- Gökdere, M., ve Çepni, S. (2003). Üstün yetenekli çocuklara verilen değerler eğitiminde öğretmenin rolü. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(2), 93-103.
- Güçin, G., ve Şahin, Oruç. (2015). Türkiye’de özel yetenekliler ve özel zekâlılar alanında yapılmış akademik çalışmaların çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 113-135.
- Toprak, F. (2018). *Zihinsel engelli ve özel yetenekli çocuğa sahip ailelerin yaşam doyumları, yaşam kaliteleri ve sosyal destek algılarının karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Being Talented and Having a Special Talented Child: Opinions of Special Talented Individuals and Parents¹

Gamze AVCI²

Mukaddes SAKALLI DEMİROK³

Abstract

The aim of this research is to determine the views of gifted individuals and parents with gifted individuals about the difficulties they experience. The study group of the research consists of nine volunteer participants, three gifted and six gifted parents, residing in a province located in the northwest of the Central Anatolian Region of Turkey. In this study, data were collected using semi-structured interview technique. In the study, the difficulties faced by the gifted individuals in their family, communication, environment, and educational environments, their future plans, areas of interest, their evaluations about their social relations with their peers, and the parents of the gifted individuals in accessing information about their children, supporting their interests, in communication, before and after diagnosis. Opinions were received about the difficulties they experienced, their thoughts on their children's education, the ways they gained social skills, and suggestions for reducing the difficulties they experienced. The results of the study revealed that the children of families where gifted individuals have difficulties in educational environments, attitudes of the people around them and in communication, face difficulties before and after diagnosis and in supporting their interests. For these difficulties, the parents of gifted children made suggestions such as providing education, showing love and care for gifted individuals.

Keywords: Gifted, gifted individual, parental views

INTRODUCTION

The characteristics of the individuals who create the society are different from each other and these people take part in the society with various abilities. It is known that individuals in societies are different from each other in terms of abilities. While most of the individuals in the society are within the range of normal abilities, such a certain group has above-normal and below-normal abilities. Special talented people in the group with above-normal abilities, on the other hand, differ from those of other people in some areas when the society in general is considered (Gökdere & Çepni, 2003; Ihlamur, 2017).

Special talents are defined as individuals who have a special success in displaying creativity, generating ideas, artistic and physical abilities (Güçin & Oruç, 2015). But it is known that everything in the world has advantages as well as disadvantages. Although special ability may seem like an advantage, it has some disadvantages.

Labeling of gifted individuals poses difficulties and problems for both children and parents. Giftedness should not be thought of as being different from those with typical development in terms of mental abilities. Because individual differences emerge as separate differences in individuals (Sak, 2017).

Karakuş (2010) stated that in studies on the education of gifted individuals in Turkey, the education of parents who are interested in the education of gifted children and who have various problems is not given due importance. Parents of gifted children, who differ in the needs of children with normal development, need to support their children with a special education. In

¹This study was presented as an oral presentation at the Word Children Conference II. (22.05.2021, Nicosia-Turkish Republic of Northern Cyprus).

²Res. Assist. Near East University, Atatürk Faculty of Education, Nicosia, Turkish Republic of Northern Cyprus, gamze.avci@neu.edu.tr, orcid.org/0000-0001-6125-4256

³Assoc. Prof. Dr. Near East University, Atatürk Faculty of Education, Nicosia, Turkish Republic of Northern Cyprus, mukaddes.sakalli@neu.edu.tr, orcid.org/0000-0002-4221-3050

this way, the education of parents, which has an important place in the diagnosis of gifted individuals, development of their needs and interests, also gains value.

The family is the most important factor contributing to the development of the creativity of gifted children. Because the first teachers in the lives of gifted children are their families (Sak, 2016; Öztapak 2018). The relationships between gifted children and their parents were also considered important in many researches. He also stated that it is necessary to investigate and examine the relationships between parents of gifted children and its effects on children and parents.

It is a misconception that parents of gifted children are more privileged than parents of children with normal intelligence, and that their lives are more simpler than other parents. As a matter of fact, life is quite difficult for parents with gifted children. Gifted children need more resources. Parents have to monitor the lives of their gifted children more closely (Ataman, 2004). The development of the gifted child is mostly rapid. While dealing with a rapidly progressing child can sometimes be easy for parents, it can often create disturbing factors (Dağlıoğlu & Alemdar, 2010). Giving proper educational responses towards the capacities of gifted children and enabling to be happy and healthy people who are satisfied with life are related to the behaviors of their parents. In this situation, as in every child, parents have a great role in raising gifted children (Toprak, 2018).

Considering the studies on gifted individuals, it is seen that the difficulties experienced by gifted children or the approaches of families of gifted children are mostly examined in the literature (Çalışkan, 2017). This study was evaluated to be different from other studies as it included the difficulties/suggestions experienced by both gifted children and parents with gifted children. A limited number of studies have been found on the views of gifted children and parents of gifted children about the difficulties they experience. Therefore, this research is important in terms of determining the opinions of gifted children and parents of gifted children about the difficulties and suggestions they experience, revealing the problems experienced by gifted children and their parents, and producing solutions to these experienced questions. The general purpose of this research is to determine the views of gifted children and parents of gifted children about the difficulties they experience.

Aims of the Research

In line with the purpose of this research, answers to the following sub-problems were sought;

1. What are the views of gifted students and their parents on the difficulties they experience?
2. What are their recommendations for individuals diagnosed with giftedness and their parents?
3. What are the views of gifted children regarding their future plans?
4. What are the views of gifted children on the areas they are interested in?
5. What are the opinions of gifted children regarding the evaluations of their social relations with their peers?
6. What are the views of the parents on how they realize that the child with special talent is special?
7. What are the views of parents with gifted children regarding the ways that they gained information about their gifted child?
8. What are the views of parents with gifted children regarding the ways that they gained information about their gifted child?

METHOD

Study Group

The study group of the research aimed to reach children and parents who were diagnosed with giftedness and reside in a province located in the Northwest of the Central Anatolian Region of Turkey. Three children, three parents voluntarily participated in the study.

In Table 1, the children with a diagnosis of giftedness who participated in the study Table 2 shows the demographic characteristics of the parents.

Table 1. Demographic Characteristics of Children Diagnosed with Special Talent

Variable	Group	Number
The level of school s/he attended	Primary school	1
	Middle School	1
	secondary education	1
Does S/he study at a private institution?	Yes	1
	No	1
Age of Students	6-9	1
	10-12	1
	13-17	2

Table 2. Demographic Characteristics of Parents

Variable	Group	Number
Parents	Mothers	3
	Fathers	3
Occupations	Soloist and music teacher	1
	Teacher	2
	Officer	2
	Employee	1
Education Level	Undergraduate	4
	Graduate	2
Number of children	1-2	5
	3-4	1
Child's age at diagnosis	2-3	1
	4-5	5

Table 3. Interview Dates, Duration and Place

Participant	Interview Date	Interview Duration	Interview Place
1. child	05.03.2020	32 minutes	Office
2. child	09.03.2020	27 minutes	Office
3. child	11.03.2020	23 minutes	Office
1. parent	05.03.2020	37 minutes	Office
2. parent	05.03.2020	33 minutes	Office
3. parent	09.03.2020	28 minutes	Office
4. parent	09.03.2020	31 minutes	Office
5. parent	11.03.2020	35 minutes	Office
6. parent	11.03.2020	32 minutes	Office

Data Collection Tool

Semi-structured interviews were conducted with 9 volunteer participants in order to examine the opinions of the children with a diagnosis of giftedness residing in Eskişehir and their parents about the difficulties that they experience. Qualitative research is the research that is used to collect data in qualitative research such as observation, interview and document analysis and that reveals its reality and holistic feature in the natural environment (Argon & Kıyıcı, 2012). In this study, interview questions were prepared by the researchers by examining the sources in the literature and the studies conducted in accordance with the semi-structured interview technique. After the interview questions were formed, the opinions of four field experts were sought. As a result of the opinions of the experts, the interview questions were rearranged and given their final form.

Validity and Reliability

The internal validity of the study was ensured in line with the opinions of four special education experts working as lecturers at Near East University. Taking into account the suggestions of special education experts, the interview questions were corrected and given their final form. The external validity of the study was obtained by directly obtaining from the research data. In the study, two experts working in the field of special education were examined by making a consistency analysis. It has been determined that the data are consistent.

Data Collection and Analysis of Data

Interview questions were prepared by the researchers. One of the researchers is a Research Assistant in the field of special education at the Near East University and the other is Assoc. Dr. they work as In order to confirm the questions in the research, a special gifted child and a mother with a gifted child were interviewed. In line with the answers received after the pilot interview, no changes were made to the interview questions. In order to carry out the study, necessary permissions were obtained from the gifted children and their parents. In an appropriate time schedules, the interviews were held with children and parents who agreed to participate voluntarily. A total of nine volunteer participants, including three gifted children, three mothers and three fathers with gifted children, were included in the study. The interviews with gifted children and their parents were recorded as well. Interviews with the participants lasted approximately 25-30 minutes. The identities of the participants were kept confidential and recorded as pseudonyms such as Ç1, Ç2, Ç3... The statements of the participants were transcribed by the researchers without changing them. In line with the data obtained, the research was analyzed with the content analysis technique, one of the descriptive research methods, for in-depth analysis. One of the most frequently used methods in qualitative research is the content analysis technique. The research was completed with the stages of coding the data, finding the themes, organizing the codes and themes, and defining the findings. In this research, tables were created and interpreted with the frequency technique.

FINDINGS

In this section, the views of gifted children and their parents on their difficulties are analyzed. The findings and the opinions of the gifted children and their parents are given below within the framework of the participant's responses.

Opinions of Specially Talented Children on their Interests

The views of gifted children on the areas they are interested in are given in Table 4

Table 4. Opinions of Specially Talented Children on their Interests

Interests	f	%
Nuclear medicine	1	20
Mythology-Philosophy	1	20
Music	2	40
Maths	1	20

Gifted children expressed their views on the areas of interest with different expressions. For example; one gifted child explained his areas of interest as "I am interested in more than one field such as nuclear medicine, classical music, mythology-philosophy..." (Ç1). One gifted child said, "I am very interested in the field of music. I write notes and compose..." (C2). The last gifted child stated his opinion on the fields of interest as "I make calculations about math skills quickly..." (T3).

Opinions of Special Talented Children on the Difficulties Encountered in Educational Environments

Opinions of gifted children about the difficulties they encounter in educational environments are given in Table 5

Table 5. Opinions of Special Talented Children on the Difficulties Encountered in Educational Environments

Challenges Encountered in Educational Environments	f	%
i have no problem	1	33,33
I'm bored while lecturing	2	66,66

It is seen that there are differences in the opinions of gifted children about the difficulties they encounter in educational environments. Some of the gifted children encountered difficulties in educational environments, while two students stated that they did not experience difficulties in educational environments. For example; T1 expressed his opinion about the difficulties he faced in educational environments as "I am bored in lessons and school, it should be developed a little more, the explanations are too ordinary and it reduces my interest...". T2 answered the question by saying, "I haven't had a problem at the moment...". Finally, T3 expressed as "I get bored when lectures are given at school...".

Opinions of Gifted Children on their Future Plans

Opinions of gifted children regarding their future plans are given in Table 6

Table 6. Opinions of Gifted Children on their Future Plans

future plans	f	%
study medicine	1	33,33
being a pianist	1	33,33
no future plans	1	33,33

They stated that they differed in their opinions regarding the future plans of gifted children. For example; A gifted child replied, *"My future plan is I want to finish medical school..."* (C1). The other gifted child stated, *"I do not have a plan for the future yet..."* (T2). Finally, a gifted child replied, *"I want to be a good pianist and I can say it's my dream to give concerts in all countries in the world..."* (C3).

Opinions of Gifted Children on the Difficulties They Encounter with the Attitudes of People Around When They Are Told That They Are Gifted

When gifted children are told that they are gifted, their views on the difficulties they encounter regarding the attitudes of the people around them are given in Table 7

Table 7. When gifted children are told that they are gifted, their views on the difficulties they encounter regarding the attitudes of the people around them

Difficulties faced with the attitudes of people around	f	%
I have no difficulties	2	66,66
They ask too many questions, I'm overwhelmed	1	33,33

The gifted children interviewed expressed various opinions about the difficulties they encountered regarding the attitudes of the people around them when they were told that they were gifted. For example; Two gifted students stated that they did not experience any difficulties related to the attitudes of the people around them. For example; *"I have not had any difficulties. I didn't really mind. Usually we hid this situation and didn't say it. They would have noticed this situation and said..."* (Ç2). T1 stated that *"I did not have any difficulties..."*. T3 said, *"They start to ask too many questions, frankly, they get overwhelmed. They act like we know everything, I feel like an alien. I try not to talk about this subject..."*

Their Views on the Difficulties They Experience in Communicating with Non-Gifted Peers

Their views on the difficulties they experience while communicating with non-gifted peers are given in Table 8

Table 8. Their Views on the Difficulties They Experience in Communicating with Non-Gifted Peers

Difficulties in communicating with peers	f	%
I can not communicate	2	66,66
I can't agree	1	33,33

Gifted children expressed different views on the difficulties they experienced while communicating with non-gifted peers. All gifted students stated that they had difficulties in communicating with their non-gifted peers. For example; One student said, *"I can't communicate much with my peers. I can't get along because their interests and capacities are different..."* (C3). The other gifted student stated, *"There were disconnections in communication because our interests did not match..."*(T1). Finally, a gifted student said, *"I usually find it difficult to make friends. I have peers around me, and I usually do not get along with them..."*(C2).

Opinions of Gifted Children on the Evaluations of their Social Relationships with their Peers

The opinions of gifted children regarding the evaluations of their social relations with their peers are given in Table 9

Table 9. The opinions of gifted children regarding the evaluations of their social relations with their peers

Evaluations about social relations with peers	f	%
I'm not social	3	100

They stated that they were of the same opinion regarding the evaluations of gifted children's social relations with their peers. For example; While one gifted child replied, *"It was more difficult in my childhood, but I am still not social..."* (C2), another gifted child replied, *"I am not very good, I usually prefer to be alone in my social relationships, I have few friends..."* (C1) replied. Finally, the other gifted child said, *"I can say that my social relations are very weak. I like being alone more..."* (C3).

Their Views on the Difficulties They Experienced With Their Families and Their Efforts To Cope With These Difficulties

The difficulties they experienced with their families and their views on the efforts they made to cope with these difficulties are given in Table 10

Table 10. The difficulties they experienced with their families and their views on the efforts they made to cope with these difficulties

The difficulties they experienced with their families and the efforts they made to cope	f	%
I have no difficulties	3	100

All of the gifted children stated that they did not experience difficulties regarding the difficulties they experienced with their families and the efforts they made to cope with these difficulties. For example; T1 stated that *"I do not have any problems with my family..."*. T3 replied, *"I don't have any difficulties, my parents are very understanding, they support me in every way, they don't force me for something I don't want..."*. T2 said, *"I always got on very well with my parents. There was no problem between us and either of them..."*

Opinions on Difficulties Encountered by Specially Talented Children in Accessing Information

The difficulties faced by gifted children in accessing information are given in Table 11

Table 11. The difficulties faced by gifted children in accessing information

The difficulties faced by gifted children in accessing information	f	%
I have no difficulties	3	100

All of the gifted children included in the study stated that they did not encounter any difficulties in accessing information about their views on the difficulties they encountered in accessing information. For example; Ç2 said, *"Today, I do not think that access to information is extremely difficult. That's why I didn't have any difficulties..."* T1 expressed as *"I do not experience any difficulties, I have all kinds of opportunities..."*. S3, *"I can use it whenever I want. It cannot be said that I have had much difficulty in this respect..."*

Opinions on Recommendations for Individuals Diagnosed as Gifted

Opinions on recommendations for individuals diagnosed with giftedness are given in Table 12

Table 12. Opinions on recommendations for individuals diagnosed with giftedness

Opinions on recommendations for individuals diagnosed with giftedness	f	%
Willingness and effort	1	33,33
it is necessary to live	1	33,33
It should not be taken into account when exposed to the questions and interests of the people around.	1	33,33

The gifted children interviewed expressed different expressions regarding the recommendations for individuals diagnosed with giftedness. For example; T1: *"You may have special talents, but the will and effort should come first. Surely the mind is useful for living. But such people can also make mistakes and be wrong..."* He replied. T2 stated, *"I think it is necessary to live as if there is no such thing..."*. T3, *"If they are exposed to the questions or interests of their relatives, I recommend that they do not take this into account. I think that it is a life-long process that should not be focused on what people say about it..."*

Parents' Views on How Special Talented Children Recognize That Gifted Children Are

The views of the parents on how the gifted child is recognized as gifted are given in Table 13

Table 13. Parents' Views on How Special Talented Children Recognize That Gifted Children Are

How He Was Recognized That He Was Gifted	f	%
Medical diagnosis	6	30
Asking too many questions	6	30
Learning to read spontaneously at an early age	2	10
Communicating with adults	4	20
Self-learning interests	2	10

All 6 parents of gifted children stated that they realized that their children were gifted because they were very curious and asked questions. For example; E1, *"Doctors I had consultation with direct me to Hacettepe Hospital on the basis of making sentences according to their age, chatting with them, the questions they asked and the answers they gave. He used to ask questions all the time, and we realized that..."* E3 replied, *"He used to ask a lot of questions and learn some things quickly compared to his peers, so we went to the doctors for a diagnosis..."* E5, *"We realized that he was curious about everything and asked questions and that he agreed more with adults instead of his peers, then we went to the doctor on the recommendation of his teacher..."*

The Views of the Parents of the Gifted Child on the Difficulties the Gifted Child Experienced Before and After the Diagnosis

The views of the parents with a gifted child regarding the difficulties experienced by the gifted child before and after the diagnosis are given in Table 14

Table 14. The views of the parents with a gifted child regarding the difficulties experienced by the gifted child before and after the diagnosis

Difficulties experienced before the diagnosis of the child	F	%
Difficulties at school	4	18,18
Difficulties in making friends	4	18,18
Don't choose to be alone	4	18,18
Difficulties experienced by the child after diagnosis		
Reduction in difficulties in school	4	18,18
Decreased difficulty in making friends	4	18,18
Increasing socialization	2	9,09

Parents of gifted children reported different opinions about the difficulties they experienced before and after the diagnosis of the gifted child. For example; E2 *“Before the diagnosis, we had problems in every school. Since there are few children like him, he preferred to be alone in every environment and cannot make friends easily. Since we knew his condition after the diagnosis, according to him, he did not feel too lonely and was happy because he had the chance to make friends with school, education and special children...”* E5, *“The difficulties we experienced before; I'm talking about childhood, that is, primary school. He would go to the game with his friends, sit on the bench and read a book. We go to the wedding, she goes with her book under the seat. He always said I couldn't watch the people playing. At the invitation, his friends have fun with the clown, he gets bored and sits on the sidelines as soon as he takes care of them. When I asked why you weren't interested, he said he had very meaningless movements. We were worried after the diagnosis, but now that we understood the situation, our worries decreased and we were able to find a better and suitable educational environment for our child...”*

Opinions of Parents with Gifted Children on the Ways Followed as a Source of Information about the Gifted Child

The views of the parents with gifted children regarding the ways to obtain information about the gifted child are given in Table 15

Table 15. Opinions of Parents with Gifted Children on the Ways Followed as a Source of Information about the Gifted Child

The ways followed as a source of information about the child	f	%
Doctor – specialist	4	23,52
Books	5	29,41
Internet	5	29,41
Scientific research	2	11,76
I don't follow a path	1	5,88

Regarding the ways parents with gifted children are used as a source of information about their gifted child, a father stated that he did not follow a path for this. Three of the mothers and two of the fathers expressed the same opinions and gave their comments on the ways followed regarding the source of information about their children. Five parents stated that they gained knowledge from books and the internet, four of them doctor-experts and two of them from scientific research. For example; E2, stated *“We learn from doctors and expert teachers. I benefit from books or sites from abroad...”*. E4 also stated that *“We get information by getting help from the internet, books and experts...”*.

Opinions of Parents with Gifted Children on Opinions about Education of Gifted Children

The views of parents with gifted children regarding their thoughts on the education of gifted children are given in Table 16

Table 16. Opinions of Parents with Gifted Children on Opinions about Education of Gifted Children

Views on the child's education	f	%
Providing additional educational support	4	66,66
The child's own success	2	33,33

Parents with gifted children have reported different opinions about the education of the gifted child. For example; E2 said, *"We started by getting him educated at a school in line with his giftedness and we continue to do so. Even if he shows a more special performance compared to his peers, I do not think that he can progress without training..."* E1 said, *"He has always been very successful in his academic life. Yes, it worked, but according to his other friends, he succeeded without difficulty. Let him go with his peers. At that time, we tried not to show it to him. We thought he wouldn't feel privileged..."*.

Opinions of Parents with Special Talented Children on Communication Problems with their Special Talented Child

The views of parents with gifted children regarding communication problems with their gifted children are given in Table 17

Table 17. The views of parents with gifted children regarding communication problems with their gifted children

Opinions on communication problems	f	%
No communication problem	6	100

All parents of gifted children stated that they did not experience communication problems with their gifted child. For example; E3, *"I asked my son this question, do you think there is a communication problem between us? He said that I am also very smart, so our communication problem does not exist according to my son. I try avoid to have a problems related to the generation gap. For this reason, I try not to stay away from his interests or current issues so that we do not have problems in communication..."*

Opinions of Parents with Gifted Children on the Ways Your Gifted Child Follows to Gain Social Skills

The views of parents with gifted children regarding the ways that their gifted children gain social skills are given in Table 18

Table 18. Opinions of Parents with Gifted Children on the Ways Your Gifted Child Follows to Gain Social Skills

Ways they follow to gain social skills	f	%
Supporting social skills	6	100

Regarding the ways that parents of gifted children follow in order to provide their gifted child with social skills, all of the families stated that they attach importance to the socialization of their children with their friends. For example; E2 replied, *"We gave importance to making friends, but I don't know how successful we were..."*. E1, *"We tried to make him meet with his friends on a common ground. In other words, since the groups are independent, we wanted to support them in cooperating with the groups, even if only a little..."*.

Opinions of Parents with Gifted Children on the Difficulties They Experience While Supporting Their Gifted Child's Interests

The views of parents with gifted children regarding the difficulties they experience while supporting their gifted child are given in Table 19

Table 19. The views of parents with gifted children regarding the difficulties they experience while supporting their gifted child

Difficulties they experience while supporting their child's interests	f	%
Financial difficulties	4	40
Difficulties in accessing tools and information	2	20
Discomfort from neighbors caused by sound	2	20
We had no difficulties	2	20

Families with gifted children expressed different opinions regarding the difficulties they experienced while supporting their gifted child's area of interest. For example; E1, replied "We had classical music knowledge and piano lessons taken. He currently plays the piano very well. The piano teacher said that I gave in 2 months what I gave in a year. There may be some difficulties in these processes. For example; We live in the apartment, he wants to play the piano whenever he wants, but according to the apartment rules, we tell him to play in the morning, which makes him sad. People don't want to hear sound at night time. Although, if it rings in the morning, people can be disturbed...". E6 replied, "I do not encounter any difficulties...". E3, "It cannot be said that we have difficulties in terms of moral support. But we are struggling financially. For example; We may experience difficulties because we spend on education or because they are not affordable in terms of materials..."

Opinions of Parents with Gifted Children on Suggestions for Reducing the Difficulties They Experience with Gifted Children

The views of parents with gifted children regarding the suggestions for reducing the difficulties they experience with gifted children are given in Table 20

Table 20. The views of parents with gifted children regarding the suggestions for reducing the difficulties they experience with gifted children

Yaşadığımız zorlukların azalmasına yönelik önerilere	f	%
Support their decisions	4	40
Do not impose too much responsibility on children.	2	20
Children should not be over pampered.	3	30
Support with love	1	10

He offered different suggestions regarding the suggestions for reducing the difficulties that parents with gifted children experience with their gifted children. They made suggestions about the decisions that parents would have the most flow with and to support their lessons. For example; E3, "Let them help you in your life lessons whenever necessary. Do not spoil your children. No matter how clever, nothing happens without effort. Not everything happens with intelligence..." he replied. E6 said, "Children can be educated according to their interests. Apart from that, I recommend them to spend time with their children because I think that these difficulties can be overcome with education. As in everything, they should adjust the dose, families with gifted children

should not wear themselves out for this, they should know their decision..." E4 said, "First of all, I can say that children who grow up with love will benefit a lot in reducing the difficulties experienced. Love helps to overcome all difficulties. Later on, I suggest that people should not exaggerate this issue because all children are special, because children are children even if they are gifted..."

DISCUSSION and CONCLUSION

In this study, it is aimed to examine the views of gifted children and their parents about the difficulties they experience. There are differences in the views of gifted children on the areas they are interested in. One child is interested in nuclear medicine, while another child is interested in music. As a result, it can be concluded that gifted students have individual differences.

It is seen that there are differences in the opinions of gifted children about the difficulties they encounter in educational environments. Some of the gifted children stated that they were bored in the lessons as the difficulty they experienced in the educational environment. It is seen that one student does not experience difficulties in educational environments. As a result, it can be concluded that gifted children are not taught at the level of the children and interestingly. Karakuş (2010) in his study with gifted children stated that gifted children have difficulties in formal education and that these difficulties differ, that their teachers do not have sufficient equipment and knowledge about gifted students, and that they have difficulties in communicating with their friends and other families.

They stated that they differed in their opinions regarding the future plans of gifted children. Some of the gifted children stated that they wanted to study at the medical faculty and some wanted to be a pianist. Specially gifted children are expressed as individuals who are talented in the fields of creative thinking, art and mind and exhibit high success (Tanik Önal, 2018). As a result, it can be concluded that there are individual differences and diversity in interests.

The gifted children interviewed expressed various opinions about the difficulties they encountered regarding the attitudes of the people around them when they were told that they were gifted. Some gifted children stated that they did not experience difficulties. One student stated that he was overwhelmed by asking too many questions. It has been stated that people who know gifted children in Turkey approach them with a sense of sympathy and help. (Steel, 2017). As a result, it can be concluded that the reason why gifted children do not experience difficulties is that they hide their special talents and that they take a careless attitude towards the questions coming from the environment.

Gifted children expressed different views on the difficulties they experienced while communicating with non-gifted peers. All gifted students stated that they had difficulties in communicating with their non-gifted peers. One child stated that he could not get along. The findings of the study coincide with the study of Karakuş (2010). Karakuş (2010) stated in his study that gifted children have communication problems with their classmates. In the study of Caliskan (2017), parents stated that people in the family communicate verbally and sometimes also with body language, and they stated that they share limited shares. As a result, it can be concluded that there are difficulties with non-gifted peers because they are selective in their interests and friendships.

It is seen that gifted children agree with their peers regarding the evaluations about their social relations and they are not socially sufficient. This study is similar to the study of Çamdeviren (2014). Çamdeviren (2014) determined in the results of the research that gifted children have communication problems with their peers and their environment. Saranlı (2017) stated that he had difficulties in social and emotional terms in his study in 2017. In this case, it can be

concluded that gifted children prefer to be alone and they do not have peers who can understand them.

All of the gifted children stated that they did not experience difficulties regarding the difficulties they experienced with their parents and their efforts to cope with these difficulties. Caliskan (2017) stated that in his study on the parents of gifted children, parents do not have any problems because they are gifted. According to this finding, it can be concluded that the parents of gifted children are able to meet their children's expectations by showing interest and understanding and have sufficient knowledge and levels about their interests. It can be stated that gifted individuals experience difficulties in situations such as family problems, low environmental support, and misperception of giftedness (Öztabak, 2018).

All of the gifted children who participated in the study stated that they did not encounter any difficulties in accessing information about their views on the difficulties they encountered in accessing information. In the study conducted by Erkensiz, Kan & Öner (2012), it was stated that gifted students watch TV series, news and competition programs in order to evaluate their spare time and also to gain information. As a result of the findings, it can be concluded that gifted children use technology, books and other resources well.

The gifted children interviewed expressed different expressions regarding the recommendations for individuals diagnosed with giftedness. Gifted children made suggestions that they should not consider the disturbing discourse of the people around them and that they should be willing and diligent. It has been stated that gifted students selected for the Science and Art Center in our country can continue their education as long as they are successful and willing (Çamdeviren, 2014). As a result, it can be concluded that gifted children make suggestions about what they can do to organize their lives and be happy.

All of the parents who have a gifted child stated that they realized that their children were gifted because of their curiosity and asking questions and their medical diagnosis. In the research conducted by Çamdeviren (2014), it was stated that gifted children have a sense of extreme curiosity. According to Karakuş's (2009) study, he stated that gifted children ask too many questions. Accordingly, it can be concluded that they realize that they are different from children with normal intelligence and that they are more curious for their age.

They reported different views on the difficulties that parents experienced before and after the diagnosis of the gifted child. They stated that before the diagnosis, parents were worried about their children, preferred to be alone, and had problems in school, friendship and social relations. It is seen that they focus on solving the problems experienced after the diagnosis and their worries decrease in this situation. They stated that there was a decrease in the problems of gifted children at school and in social relations. In the study conducted by Çamdeviren (2014) with the parents of gifted children, it was stated that they had difficulties in adapting to the school program and doing their homework. Accordingly, it can be concluded that the situation regarding the anxiety and difficulties experienced by the parents decreased due to the fact that the parents did not have sufficient knowledge and equipment before the diagnosis and acted according to the ways and solutions they would follow after the diagnosis.

Three of the mothers and two of the fathers who have a gifted child expressed the same views and shared their comments on the ways followed regarding the source of information about their children. In this case, they expressed the same opinions and gave their comments on the ways followed regarding the source of information about their children. Five parents stated that they gained knowledge from books and the internet, four of them doctor-experts and two of them from scientific research. Regarding the ways that a parent with a gifted child is used as a source of information about the gifted child, a father stated that he did not follow a special strategy for this. There is little and insufficient information and resources for parents of gifted children in Turkey. Eris, Seyfi, and Hanoz (2009) stated in their study that parents had difficulty

in accessing the necessary information about gifted children. In this case, it can be concluded that parents follow these ways because they can access information about their children in easier and faster ways.

Parents with gifted children have reported different opinions about the education of the gifted child. Parents stated that they had their gifted children receive education in line with their interests and that children achieved success more easily than their peers without effort. Accordingly, it can be concluded that they think that their children receive education in order to contribute to their further development and contribution to their abilities and interests, and that they cannot progress without education even if they are special talents. In Dalgıç's (2017) study, parents stated that they had problems in the education of their gifted children.

All parents of gifted children stated that they did not experience communication problems with their gifted child. In this case, it can be concluded that they can understand their children and are caring and thoughtful parents. This research does not coincide with the study of Karakuş (2010). Karakuş (2010) stated in his research that there are communication problems with gifted children and their parents.

Parents with gifted children all stated that they attach importance to the socialization of their children with their friends regarding the ways they follow to gain social skills to their gifted children. According to this finding, it can be concluded that parents want their children to acquire social skills so that they will not be alone. He stated that the activities such as going out, eating and playing games together with the family members of the parents with gifted children improve positively among the family members (Çalışkan, 2017).

Parents have different opinions regarding the difficulties experienced by parents with gifted children while supporting their gifted child's area of interest. It is seen from the results of the research that parents have difficulties in meeting their children's needs due to socio-cultural and socio-economic reasons and cannot support their children's development. It is similar to the study of Çamdeviren (2014). In the study conducted by Çamdeviren in 2014, it was stated that gifted children experienced difficulties such as financial difficulties and complaints from the environment, according to the answers of their parents. According to this finding, it can be concluded that parents have problems in supporting their children's education because they do not have sufficient financial means in line with their needs, they receive complaints from their environment because they are so active and sometimes make noises that might disturb the others while their children are engaged in the activities that they are interested with. Parents with gifted children need additional support. In addition, the presence of a gifted child may cause them to think that they may have difficulties in supporting the development of their children (Dağlıoğlu & Alemdar, 2010).

Different suggestions are offered for reducing the difficulties experienced by parents with gifted children regarding gifted children. Parents suggested that they should spare time for their children, take care of their child's lessons, show love to their child, and that parents with gifted children should not pamper their children in this situation. In this case, it can be concluded that the problems related to the difficulties experienced can continue if the suggestions given by the parents are not made. Finally, they made suggestions that parents with gifted children should not spoil their children in this situation. In the study of Çalışkan (2017) on parents with gifted children, they stated that parents do not have any problems with having a gifted child. In this case, it can be concluded that the problems related to the difficulties experienced can continue if the suggestions given by the parents are not available. In addition, it should be noted about gifted children that parents' perfectionist, indifferent or overly concerned attitudes may negatively affect the development of gifted children (Öztabak, 2018).

Suggestions

Suggestions for future studies in line with the findings of this study;

1. Institutions or organizations may be established where parents with gifted children can cooperate with parents with other gifted children.
2. The Ministry of National Education may organize seminars on gifted children (their characteristics and needs) by experts in this field.
3. Necessary arrangements can be made for gifted children to benefit more from formal education.
4. Aid organizations can be established so that gifted children can easily access tools and materials related to their interests and fields.

REFERENCES

- Ataman, A. (2004). Üstün yetenekli/zekâlı çocuk ile yaşamak Özel Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler Kitabı. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 56-72.
- Argon, T., ve Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim Kurumlarında Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (19), 80-95.
- Akpınar, B., & Özdaş, F. (2013). İlköğretimde Değer Eğitimine İlişkin Öğretmen Görüşleri: Nitel Bir Analiz. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2).
- Çalışkan, M. (2017). *Üstün yetenekli çocuklara sahip ailelerin aile işlevselliği* (Yüksek lisans tezi) Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Çelikten, Y. (2017). Üstün yetenekli çocuklar ve BİLSEM. *Turkish Journal of Educational Studies*, 4(3).
- Çamdeviren, Ş. (2014). Bilim ve sanat merkezine (BİLSEM) devam eden üstün yetenekli çocukların anne babalarının karşılaştıkları güçlükler (Sakarya ili örneği). (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi. Sakarya.
- Dalgıç, N. Ş. (2017). Üstün yetenekli veya zekâlı çocuğa sahip anne-babaların karşılaştıkları sorunların ve beklentilerinin belirlenmesi. (Yüksek lisans tezi). Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimağusa.
- Dağlıoğlu, H. E., ve Alemdar, M. (2010). Üstün yetenekli bir çocuğun ebeveyni olmak. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 849-860.
- Eris, B., Seyfi, R., ve Hanoz, S. (2009). Perceptions of parents with gifted children about gifted education in Turkey. *Gifted and talented International*, 24(1), 55-65.
- Gömlüksiz, M. N., Kan, A. Ü., & Öner, Ü. (2012). Üstün zekâlı ve üstün yetenekli öğrencilerin medya okuryazarlığına. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(4), 41-54.
- Saranlı, A. G. (2017). Eş zamanlı olmayan gelişimin üstün yetenekli çocuklardaki görünümü üzerine bir örnek olay çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18(01), 89-108.
- Sak, U. (2016). *Yaratıcılık gelişimi ve eğitimi*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Sak, U. (2017). *Üstün zekalılar özellikleri tanımlamaları eğitimleri*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Karakuş, F. (2010). Üstün yetenekli çocukların anne babalarının karşılaştıkları güçlükler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 127-144.
- Öztabak, M. Ü. (2018). Özel/üstün yetenekli çocukların ailelerine yönelik rehberlik ve psikolojik danışmanlık. Eğitim ve insani bilimler dergisi: Teori ve uygulama. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 9(17), 79-106.

- Ihlamur, Ş. (2017). *Üstün yetenekli çocuklara sahip ailelerin danışmanlık ihtiyaçlarının saptanması* (Yüksek lisans tezi) İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.
- Gökdere, M., ve Çepni, S. (2003). Üstün yetenekli çocuklara verilen değerler eğitiminde öğretmenin rolü. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(2), 93-103.
- Güçin, G., ve Şahin, Oruç. (2015). Türkiye’de özel yetenekliler ve özel zekâlılar alanında yapılmış akademik çalışmaların çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 113-135.
- Toprak, F. (2018). *Zihinsel engelli ve özel yetenekli çocuğa sahip ailelerin yaşam doyumları, yaşam kaliteleri ve sosyal destek algılarının karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.